

Hoe leid je een woord af uit een ander woord?

- Ik kan afleidingen herkennen.
- Ik kan afleidingen maken met voorvoegsels en/of achtervoegsels.
- Ik kan samenstellingen en afleidingen van elkaar onderscheiden.

Waarom heet een bijvoeglijk naamwoord zo?

- Ik kan bijvoeglijke naamwoorden herkennen en toevoegen in zinnen en teksten.
- Ik kan met bijvoeglijke naamwoorden dingen vergelijken.

1 Lees de tekst.

Milan gaat met zijn grootvader op vakantie naar de Westhoek. Hij wil Milan tonen waar zijn overgrootvader, Emile Benaerts, als soldaat heeft gevochten. Op mysterieuze wijze komt Milan terecht in het oorlogsgewoel waar zijn overgrootvader in zat.

Milans Groote Oorlog

Milan lag nog altijd onrustig te woelen. Hij kon de slaap maar niet vatten. De beelden bleven door zijn hoofd spoken: alle plaatsen die hij had bezocht, al het vreselijke oorlogstuig dat in de musea werd getoond, alle beelden van de documentaire die hij vanavond op tv had gezien ...

Hij dacht aan de foto van die vriendelijk lachende man met zijn grote snor en zijn sierlijke handschrift. Wat had zijn voorvader Emile Benaerts tijdens de laatste dagen van zijn leven niet meegemaakt!

Hier vlakbij had die arme jongeman, net zoals zo veel anderen, dagenlang gelopen. Hij was bang geweest, had voor zijn leven gevreesd en vreselijke dingen gezien. Het hoefde Milan niet te verwonderen dat hij de slaap niet kon vatten.

10 En dan was er nog die vreemde geschiedenis van Emiles jongere broer Ivan. Opa Miel zou er morgen meer over vertellen. Milan was vandaag al meer dan genoeg te weten gekomen. Morgen kwam ook nog en dan ...

De jongen spitste zijn oren. Hij dacht een vreemd gerommel gehoord te hebben. Of vergiste hij zich?

15 In geen tijd was hij uit zijn bed. En nu voelde hij het ook. Het was alsof de vloer lichtjes trilde. Was dit misschien een heel kleine aardbeving? Maar dat kon toch niet? Toch niet in België? Hij liep in zijn pyjama naar de deur van zijn kamer en trok die open.

Naar: Milans Groote Oorlog (Patrick Lagrou)

Wat is een grondwoord?

Een grondwoord is de allerkortste vorm van een woord. Je kunt een grondwoord dus niet meer in afzonderlijke woorden splitsen.

Bv. bus, tand, werk, tapijt, douche ...

Wat is een afleiding?

We gebruiken niet voor elk nieuw ding een nieuw woord. In plaats daarvan kunnen we voor- en achtervoegsels toevoegen (bv. **gek**nor, water**achtig**). Nu je dat weet, kan het je helpen om de betekenis van bepaalde woorden te achterhalen of om ze correct te schrijven.

Een afleiding ontstaat als je aan een woord een voorvoegsel en/of een achtervoegsel toevoegt.

Bv. **on** + eer → oneer
aap + **in** → apin
ver + werk + **ing** → verwerking

Let op! Voorvoegsels en achtervoegsels krijgen pas hun betekenis wanneer je ze combineert met een grondwoord.

2 a Schrijf de afleidingen die in de tekst onderstreept zijn in de juiste kolom.

b Kleur het grondwoord geel.

Voorvoegsel
<u>gerommel</u>
_____
_____

Achtervoegsel
<u>vriendelijk</u>
<u>lachende</u>
<u>jongere</u>

Voor- en achtervoegsel
<u>verwonderen</u>
<u>onrustig</u>

Wat is een samenstelling?

We gebruiken niet voor elk nieuw ding een nieuw woord. In plaats daarvan kunnen we bestaande woorden samenvoegen (bv. muis + mat = **muis**mat). Nu je dat weet, kan het je helpen om de betekenis van bepaalde woorden te achterhalen of om ze correct te schrijven.

Bv. brood + mager → broodmager
sport + artikelen + fabrikant → sportartikelenfabrikant

Er zijn verschillende soorten samenstellingen:

- > met meerdere zelfstandige naamwoorden (bv. televisieaansluiting, netwerkkabel ...)
- > met een bijvoeglijk naamwoord (bv. megaleuk, supersnel ...)
- > met anderstalige delen (bv. harddisk, webcam, webmaster ...)
- > met een afkorting (bv. tv-programma, cd-speler, USB-stick ...)
- > met als eerste deel de stam van een werkwoord (bv. springplank, looprek ...)

3 Kleur in de tekst:

 vier samenstellingen.

4 Maak twee afleidingen en twee samenstellingen met de woorddelen.

Tip: Soms moet je een letter toevoegen.

Samenstellingen

bv. geweerschot, kanonschot,

oorlogsgeweld, oorlogsgewoel

Afleidingen

bv. gevaarlijk, vijandig, geweldig,

geweertje, schotje, veiligheid,

vijandigheid

1

Wat is een bijvoeglijk naamwoord?

Een bijvoeglijk naamwoord vertelt hoe iets of iemand is.

Bv. een **dikke** poes, een **grote** teen ...

5 **Onderstreep in de zin alle bijvoeglijke naamwoorden.**

Hij dacht aan de foto van die vriendelijk lachende man met zijn grote snor en zijn sierlijke handschrift.

-----

6 **Voeg aan de zin twee bijvoeglijke naamwoorden toe.**

Het volgende ogenblik liep hij in zijn pyjama naar de deur van zijn kamer en trok die open.

bv. Het volgende ogenblik liep hij in zijn roze pyjama naar de gesloten deur van zijn kamer
en trok die open.

i**Wat zijn trappen van vergelijking?**

Leuk is een bijvoeglijk naamwoord.
Soms vind je iets leuker dan leuk.
Om dat uit te drukken, gebruik je de trappen van vergelijking.

Bv. Dat is een **leuke** mop.

Ik ken een mop die nog **leuker** is.

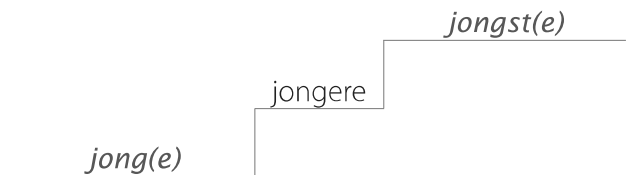
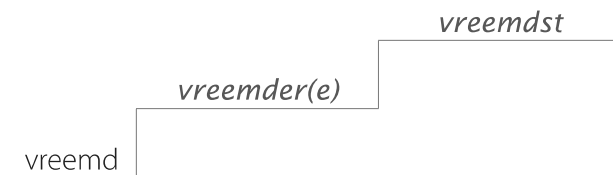
Dit is echt de **leukste** mop ooit.

Ik wil de beste zijn!

En ik nog beter!

7 Vul de trappen van vergelijking aan.

1 En dan was er nog die vreemde geschiedenis van Emiles jongere broer Ivan.

2 Was dit misschien een heel kleine aardbeving?

